

► **MARUF BUZCUGİL**
TBMM'de kürsü
dokunulmazlığına
kan bulaştı /14

TBMM'de kürsü dokunulmazlığına kan bulaştı

ANKARA NOTLARI
Maruf Buzcuğil
maruf.buzcu@anbe.com.tr

Meclis-i Mebusan'ın 1877 yılında kurulmasıyla başladığı kabul edilen 147 yıllık Türk Parlamento Tarihi'nde ibretle anılacak olaylardan biri yaşadığı geçen hafta TBMM genel kurulunda. AK Parti İzmir Milletvekili ve TBMM İdare Amiri Alpay Özalan, kürsüde konuşan TİP İstanbul Milletvekili Ahmet Şık'a yumrukla saldırdı ve büyük bir arbede çıktı. Kürsü çevresindeki beyaz mermer zemin ve merdivenlere bulaşmış kan görüntüleri parlamentoza yakışmadı. Çok sayıda milletvekili çıkan kavgada yaralandı. TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş, milletvekille-

ri Ahmet Şık ve Alpay Özalan'a kanama cezası verildiğini açıkladı. Bu cezalar futbolda hakemin birbirlerine sert giren futbolcuların ikisine de gösterdiği sarı kartları hatırlattı.

Filistin'in sesini duyan TBMM'de nefret görüntüleri

Oysa bir gün öncesinde Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas'ı ağırlayan TBMM Genel Kurulu mazlum Filistin halkının sesini tüm dünyaya duyurmuştu. Ülkesinde bile protestoların hedefinde olan İsrail lideri Netanyahu'nun ABD kongresindeki 54 kez alkışlarla kesilen konuşmasının karşılığı TBMM genel kurulundan verilmişti. Mahmut Abbas'ın büyük yankı uyandıran "İnce Gazze'ye, ardından Kudüs'e gideceğim" açıklaması uluslararası kamuoyuna buradan yansımıştı. İzleyen günde ise TBMM'den dünya kamuoyuna yansıyan kanlı kavgaya görüntüleri içimizi burktu. Genel kurulun AYM'nin Can Atalay kararı üzerinde görüşme açılmasını reddetmesiyle oturma yöneten Başkan Kurtulmuş TBMM'nin 1 Ekim'e kadar tatile girdiğini duyurdu. Tatile gerginlikle giren TBMM'yi yeni yasa yılında uzlaşma gerektiren çok sayıda yasal düzenleme bekliyor. AK Parti içinde de tartışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yasama sürecini rahatlatıcı adımlar atılması, ekonomi yönetiminin de özele beklemediği şekilde yasama sürecinin iktidarın kanun tasarıları verebildiği hale getirilmesi, anayasa değişikliğine gidilmesi, geniş uzlaşma gerektiriyor.

"Gergin ortamda 1 Ekim'e kadar tatile giren TBMM'yi yeni yasa yılında uzlaşma gerektiren çok sayıda yasa tasarıları bekliyor."

TEPAV: "Vergi düzenlemeleri Meclise balık girer, kılıç çıkar."

TOBB bünyesindeki düşünce kuruluşu TEPAV ekonomi politikalarını objektif bir yaklaşımla bürokratik deneyimi de olan uzman akademik kadrolarıyla izleyerek yayımladığı raporlarla önemli bir işlevi yerine getiriyor. Ekonomik istikrar programının her zaman ihtiyaç duyduğu dış gözlem işlevini uluslararası standartlardaki bu raporlarla TEPAV yerli ve milli şekilde üstlenmiş durumda. Elbette raporlar yayımlayan başka kuruluşlar, akademik çevreler de var ama TEPAV'ın ulaştığı kurumsal kapasite "gölge ekonomi yönetimi" esprilerine bile konu oluyor. Geçen hafta güncel veriler üzerine peş peşe politika notları ve raporlar yayımlayan TEPAV'ın

TBMM'den yeni geçen 1. Vergi paketiyle ilgili değerlendirmesi dikkat çekiciydi. TEPAV, Prof. Dr. Hakkı Hakan Yılmaz'ın kaleme aldığı değerlendirmeyi "Parlamentoya balık olarak gelen Vergi Tasarıları günün sonunda kılıç olarak çıkar", "Teklifin oluşturulması sürecinde bürokrasiden balık olarak gelen önerilerin yürütme ve parlamentoda değerlendirilmesi süreçlerinde kılıç haline gelmesi" spotlarıyla duyurdu. TEPAV'ın şu değerlendirmesini dikkatle not etmekte yarar var: "KDV başta olmak üzere istisna ve indirimler ile gelir vergisinde özel gider bildirim uygulamasına geçiş, asgari gelir vergisi ve borsa kazançlarının vergilendirilmesi başka bahara veya sonbahara bırakılmıştı."

Deprem riski ve sanayinin iç Anadolu'ya dönüşerek taşınması

Geçen yıl Kahramanmaraş ve Hatay'da aynı gün peşi sıra yaşadığımız büyük felaket, 17 Ağustos 1999'da gerçekleşen Marmara depremini de daha farklı bir bilinçle hatırlamamıza neden oluyor. İstanbul ve Marmara'nın deprem riski buralardaki **sanayi** yoğunluğunun dönüştürülerek nasıl Konya ve Ankara gibi hatta **sanayileşen** deprem güvenli bölgelere taşınması enine boyuna değerlendiriliyor. EKONOMİ Gazetesi 17 Ağustos'un yıldönümünde Cuma günü "Depreme Dayanıklı Yapılar" sayılarında "Gündemde Taşınma Var" başlığıyla Ankara Haber Müdürümüz Hüseyin Gökyörün **sanayi** önderlerinden derlediği görüşlere yer verdi. **TOBB** Başkanı Hisarcıklıoğlu'nun "halihazırda deprem riskini değil en son müslâh hadisesinde de gördüğümüz çevre felaketini de yönetebilmek için **sanayinin**

Marmara dışına kaydırılması önemli" değerlendirmesini dikkatle not ettik. Hisarcıklıoğlu, "Bu değişimin bir anda olabileceği mümkün değil, fabrikaları birden sikişip götürmek akla uygun değil. Ama zaman içinde ve doğru bir teşvik sistemi tasarlanırsa olabilir" diyor. İç Anadolu bölgesindeki yeni **sanayi** odaklanmasının merkezleri olarak 12 **OSB**'yi bulunan Konya ve 13 **OSB**'yi bulunan Ankara öne çıkıyor. Elbette **OSB** **Sanayi** **Enstitüsü**'nin işaret ettiği "İstanbul'daki tüm **sanayi** firmalarının samimi ve sağlıklı bir check-up'ının yapılması" elbette bu dönüşüm hareketinin başlangıç noktası olacaktır. ASO Başkanı ve **TOBB** yönetim kurulu üyesi Seyit Ardic'in 6 Şubat depremlerinin hemen ardından bu dönüşümün düşünce önderliğini yaptığını, KSO Başkanı Mustafa Büyükeşen'in hazırladığı raporlarla Konya'nın olası dönüşümdeki yerini gösterdiğini hatırlatalım.

YÜKSEK ENFLASYON, KONKORDATO,
DURGUNLUK VE İŞSİZLİKTEKİ ARTIŞ AYNİ ANDA

Reel sektörde ateş yükseliyor

ENFLASYONLA mücadele kapsamında ekonomide uygulanan sıkılaştırma politikaları reel sektörün ateşini yükseltti. İlk 7 ayda konkordato ilen eden şirket sayısı 800'ü aştı. İmalat sanayinde kapasite kullanım oranı, temmuzda son 15 ayın en düşük seviyesine indi. İmalat PMI ise temmuzda üst üste beşinci ayda da azalarak 47,2 seviyesine indi. Sanayi üretimi hazıranda keskin bir düşüş gösterdi. Yeni siparişlerde son 20 ayın, çalışan sayısında da son 21 ayın en sert daralması yaşandı. İlk 6 ayda yeni açılan her 5 şirkete karşın 1 şirket kepenk indirdi. Temmuzda karşılıksız çek adedi yüzde 150 arttı. Alım gücü düştüğü için kredi kartıyla yaşamını sürdüren vatandaşın bankalara bireysel kredi kartı alacakları da 1 trilyon 496 milyar 629 milyon liraya yükseldi.

MAHFI EĞİLMEZ
EKONOMİ
STAGFLASYONA
GİDİYOR;
SONRAKİ ADIM
SLUMPFLASYON!

YÜKSEK enflasyon kaynaklı girdi ve finansman maliyetlerindeki yüksek artışla birlikte iç ve dış talebin daralması, reel sektördeki sorunları derinleştiriyor. Ekonomide gözle görülür yavaşlama yaşandığını belirten uzmanlar, piyasadaki nakit sıkışıklığının had safhaya ulaştığına dikkat çekiyor. Uzmanların verdiği bilgiye göre, hükümetin uyguladığı dezenflasyona yönelik sıkılaştırma politikaları toplumun her kesimini olumsuz etkileyecek. Türkiye'nin bundan önceki tüm krizleri (2000, 2008, 2018) iç piyasayı canlandırmak için "alışveriş yapın", "al sat can ver", "cansuyu kredisi", "kredilerde İstanbul yaklaşımı" gibi çözümlerle aştığına dikkat çeken uzmanlar, bu defa tam tersi bir uygulamayla iç tüketimin baskılandığına dikkat çekiyor.

SELİN TEKİN'İN HABERİ SAYFA 5'TE

YÜKSEK ENFLASYON, KONKORDATO, DURGUNLUK VE İŞSİZLİKTEKİ ARTIŞ AYNI ANDA

REEL SEKTÖRDE ATEŞ YÜKSELİYOR

SON günlerde açıklanan bazı öncü göstergeler geleceğe dair endişeleri artırıyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan son verilere göre, **sanayi** üretimi Haziran ayında yıllık yüzde 4,7 azaldı. Bu düşüş yıllık bazda 6 Şubat 2023'teki Kahramanmaraş depremi sonrasında en sert daralma olarak kayıtlara geçti. **Sanayi** üretiminde daralma devam ederken Türkiye'nin dış ticaretinde de miktar sal düşüş gözleniyor. TÜİK'in 9 Ağustos Cuma günü açıkladığı son Dış Ticaret Endeksleri'ne göre, haziranda ihracat birim değer endeksi yüzde 0,6 azalırken, ithalat birim değer endeksi yüzde 1,4 arttı. Buna karşın miktar endekslerinde ise ihracat yüzde 8, ithalat yüzde 5,7 azalış gösterdi. Büyüme verileri açısından öncü göstergelerden bir diğeri olan **Istanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri (PMI) Endeksi**'nin Temmuz 2024 verilerine göre ise, Haziran ayında 47,9 olan manşet PMI, Temmuz'da üst üste beşinci ay azalarak 47,2 seviyesine geriledi. Yeni alınan siparişlerde, Kasım 2023 ile aynı oranda olmak üzere son 20 aylık dönemin en sert düşüşü kaydedildi. Yeni siparişlerde genele yayılı yavaşlama kaydedilirken, en sert gerileme elektrikli ve elektronik ürünlerde gerçekleşti. Toplam yeni siparişlerin yavaşlamasıyla birlikte firmalar Temmuz ayında genel olarak üretimlerini azaltma yoluna gitti. Sadece giyim ve deri ürünlerinde üretim artışı görülürken en belirgin daralma elektrikli ve elektronik ürünler sektöründe ölçüldü. Benzer şekilde, temmuzda on sektör içerisinde yalnızca biri (gıda ürünleri) istihdamını artırırken çalışan sayısında en hızlı azalış ise giyim ve deri ürünleri sektöründe gerçekleşti. Endeksin 50,0 değerinin üzerinde olması 10 imalat sektöründeki iyileşmeyi, bu değer altındaki olması ise yeni siparişler, fabrika çıkışları, istihdam, tedarikçilerin teslim süresi ve satın alma stokları gibi göstergelerde bozulmaya işaret ediyor.

Çarklardaki durgunluğun en büyük göstergelerinden biri de Merkez Bankası tarafından açıklanan İmalat **Sanayi** Kapasite Kullanım Oranı

verisi oldu. Temmuz 2024'te yüzde 75,9'a inen kapasite kullanım oranı son 15 ayın en düşük seviyesi olarak ölçüldü. Yılın ilk yarısında **sanayicilerin** yüzü ihracattan da gülmedi. Ocak-Haziran döneminde Türkiye'nin ihracatı yüzde 2 gibi sınırlı bir artış göstererek 125,4 milyar dolara çıktı. Bu dönemde 25 sektörün 12'sinde ihracat geriledi. Ne içeride ne de dışarıda işleri iyi gitmeyen reel sektörde işletmeler kepenk indirmeye devam etti. **TOBB**'un açıkladığı Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri'ne göre, 2024'ün ilk 6 ayında, 2023'ün ilk 6 ayına göre kurulan şirket sayısı yüzde 17,3 azalırken, aynı dönemde kapanan şirket sayısı yüzde 25,8 arttı. Buna göre ilk 6 ayda 52 bin 676 şirket kurulurken, 11 bin 939 şirket de kepenk indirdi. Tasfiye sürecine giren şirket sayısı da ilk yarıda yüzde 2,3 artarak 12 bin 175'e dayandı.

Konkordato kabusu bitmiyor

İşlerdeki kötü gidişatın en kritik verisi ise konkordatolardan geldi. Temmuz ayında konkordato geçici mühlet kararı verilen dosya sayısı 183 olurken, bu sayı 2018-2019 konkordato fırtınası döneminden sonraki en yüksek aylık seviye olarak dikkat çekti. Yılın 7 ayında konkordato geçici mühlet kararı verilen toplam dosya sayısı 788'e çıkarken, kesin mühlet kararı verilen dosya sayısı 311 oldu. Bu dönemde 334 dosya için konkordatonun reddi kararı verilirken, ocak-temmuz aralığında 55 firma için iflas kararı alındı. İş dünyası örgütleri suiistimallerin ve mağduriyetlerin önüne geçmek için Ankara'da yoğun temaslarda bulunurken, Adalet Bakanlığı'nın da konkordato başvurularının zorlaştırılması için çalışma yaptığı gelen bilgiler arasında. Faiz oranlarında yaşanan yüksek seyir ve yüksek enflasyon, vatandaşları da şirketleri de olumsuz etkiledi. Ekonomi çaltesinin haberine göre çok sayıda işletmenin gazetenin ücretlerini ve enerji faturalarını dahi ödemekte zorlandığını yazdı. Habere göre, hammadde alımlarında aylık vade yüzde 5 - 7 arasında bir seviyeye yükseldi. Süreçten etkilenen vatandaşlar da kredi ve kredi kartı

borçlarını ödeyemez duruma düştü. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) 19 Temmuz haftasına ait verilere göre bankaların vadesinde tahsil edemediği için icra takibine aldığı batık krediler, bir haftada 13 milyar 323 milyon lira artarak 238 milyar 385 milyon TL'ye ulaştı. Bu artışın 3 milyar 658 milyon lirası bireysel kredi ve kredi kartları borçlarından oluştu. Kredi kartlarında ödenmeyen borçlar bir yılda yüzde 245, ihtiyaç kredisinde de yüzde 59,9 oranında arttı.

Batık kredilerin kredi stokuna oranı henüz düşük bir seviyede sayılsa da özellikle geçen yılın aralık ayından başlayan hızlı yükseliş sürüyor. Batık krediler geçen yılın aralık ayının son haftasına göre yüzde 24,5 oranında artarken son bir yılda yaşanan artış yaklaşık yüzde 40'ı buldu.

Yurttaşın zamanında ödeyemediği için bankalar tarafından icra takibine alınan bireysel kredi ve kredi kartı borçlarında yılbaşından bu yana 30 milyar 514 milyon liralık artış yaşandı. Aralık ayının son haftasından bu yana yüzde 68 oranında artan bireysel kredi ve kredi kartı kaynaklı takipteki alacaklar, 75 milyar 349 milyon TL'ye ulaştı. Türkiye Bankalar Birliği(TBB), 2024 yılı Haziran ayında 891 bin kişi kredi kartı borçları nedeniyle yasal takibe alındı.

İşsizlik son 15 ayın zirvesinde

TÜİK verilerine göre işsizlik Haziran ayında bir önceki aya göre binde 7 oranında artarak yüzde 9,2 olarak ölçüldü. En son 2023 Nisan ayında yüzde 10,2'yi gören oran, son 15 ayın en yüksek işsizliği olarak kayıtlara geçti.

Veriye göre haziranda işsiz sayısının 234 bin arttı. Ülkede toplam işsiz sayısı 3 milyon 305, istihdam edilen sayısı ise 32 milyon 522 bin olarak açıklandı. Genç nüfustaki işsizlik yüzde 17,6 ölçülürken geniş tanımlı işsizlik yüzde 29,2'ye yükseldi. Toplam istihdam ise bir önceki aya göre, 231 bini kadın olmak üzere 341 bin azaldı. Mayıs ayında yüzde 14,8 olan genç nüfustaki işsizlik ise Haziran ayında yüzde 17,6 hesaplandı.